

BIULETYN TURYSTYCZNY POLSKICH KOLEI PAŃSTWOWYCH

WYCHODZI DWA RAZY W MIESIĄCU.

PRZEDRUK DOZWOLONY I POŻĄDANY.

ROK I

WARSZAWA, 30 CZERWCA 1934 R.

Nr 4

Raid okrężny po Europie.

Powodzenie raidowych pociągów narciarskich, które w latach ubiegłych przemierzały ośnieżone podgórze karpackie, zachęciło Ministerstwo Komunikacji do wyzyskania pociągów również i dla celów kompensacyjnej turystyki na terenie międzynarodowym. Dotychczas tylko okręty mogły swobodnie wędrować z kraju do kraju, umożliwiając podróżnym zwiedzanie obcych państw, bez paszportów, wiz i konieczności opuszczania na stałe ruchomego miasta, jakim jest okręt. Teraz—dzięki inicjatywie polskiej—będziemy mogli zwiedzać odległe krainy, jadąc pociągiem raidowym, wyposażonym w te wszystkie dogodności, jakie czynią tak miłą podróż wycieczkowym okrętem.

Dnia 7 lipca o godz. 23-ej wyruszy z Warszawy w podróż okrężną pierwszy taki „pociąg-okręt” i powędruje przez Europę trasą, wiodącą przez Berlin, Bruksellę, Paryż, Marsylję, Cannes, Medjolan, Wenecję i Wiedeń. Podróż z reguły odbywa się nocą; w dzień pociąg stoi na stacji, a pasażerowie zwiedzają miasto i okolice.

Czas trwania raid'u obliczony jest tylko na 12 dni, ale podróżujący będą mogli w kinematograficznym skrócie zobaczyć, jak wygląda Europa.

Celem umożliwienia pasażerom współżycia towarzyskiego, dołączono do składu pociągu raidowego wagon salonowy, miejsce zebrania rozrzuconej po wagonach publiczności. Pozatem włączony został do pociągu specjalny wagon kąpielowy.

W Paryżu, Cannes i Wiedniu, gdzie pociąg zatrzyma się dłużej, publiczność spać będzie nie w pociągach, ale w specjalnie zarezerwowanych pokojach hotelowych. Będzie to wielką wygodą dla ludzi starszych i słabszych, nieznoszących zbyt długiej podróży pociągiem. Wypoczną wówczas i nabiorą sił do dalszej drogi.

Cena podróży pociągiem raidowym wynosi 595 złotych. Obejmuje ona łącznie koszty — przejazdu koleją, całkowite utrzymanie, noclegi w pociągach i hotelach, autokary, opłaty za przewodników i t. p. Uczestnicy raid'u podróżują bez paszportów i wiz.

Polski „pociąg-okręt” jest pierwszym międzynarodowym pociągiem raidowym. Ministerstwo Komunikacji toruje tu drogę zupełnie nowej formie turystyki. Na drodze do realizowania swego zamierzenia napotkało szereg przeszkód, wynikających z trudności, jakie natrafia każda nowa idea wcielająca się w życie. Na szczęście wszelkie trudności zostały zwycięsko pokonane i dnia 7-go lipca wyruszy w świat szeroki pierwszy pociąg okrężny po Europie. Będzie on żywym świadectwem, że Polska w każdej dziedzinie życia nie tylko, że podąża za innymi krajami, ale i w wielu wypadkach toruje im drogę.

Na zakończenie dodać należy, że uczestnicy raid'u składać się będą przede wszystkim ze sfer intelektualnych, którym szczególnie dawał się we znaki mur wzniesiony między Polską a światem Zachodu przez wysokie ceny wiz i paszportów.

Święto Huculszczyzny.

W przepięknym zakątku południowej Polski na pograniczu Rumunii i Czechosłowacji rozsiadło się w górnych dorzeczach Prutu i Czeremoszu malownicze pasmo górskie zwane Czarnohorą wraz z Beskidami Huculskimi.

W uroczym zakątku tych gór mieszka piękny lud huculski, wielce interesujący pod względem et-

nograficznym, który rozwinął w wysokim stopniu swoją sztukę ludową oraz charakterystyczne zwyczaje i obyczaje. Tu odbędzie się w dniach 7 i 8 lipca b. r. „Święto Huculszczyzny”, którego celem jest pokazanie szerokim rzeszom naszego społeczeństwa wiele interesujących momentów, wziętych żywo z życia miejscowej ludności. Przed oczyma widzów

przewiną się piękne stroje ludowe, orszaki weselne, wyprawy połoninowe, muzyki huculskie, trembity, fujarki pasterskie oraz oryginalne tańce i zabawy ludowe. W programie jest szereg wycieczek górskich na szczyty i przełęcze odznaczające się pięknnością i malowniczością krajobrazu.

W dniach 7 i 8 lipca b. r. każdy kto pragnie zobaczyć największą osobliwość Beskidów — Huculszczyznę — niech odwiedzi znane uzdrowisko Worochtę i Żabie, położone malowniczo w obliczu najwyższej Czarnohory. Dla ułatwienia podróży Ministerstwo Komunikacji przyznało indywidualną zniżkę kolejową w wysokości 50% do Worochty, w drodze powrotnej podróż **bezpłatna**. Polskie Biuro Podróży „Orbis” przyjmuje zgłoszenia, sprzedaje karty uczestnictwa i udziela wszelkich wyczerpujących informacji.

Sobota dnia 7 lipca 1934 r.

Narodzenie św. Jana według obrządku gr. kat. Uroczyste święto cerkiewne, obfitujące w liczne wróżby i przepowiednie. W dniu tym Huculi wyprawiają się w głąb Czarnohory, skąd przynoszą ziele, posiadające moc leczniczą i wróżbiarską i ubierają swe chaty zielenią.

WYCIECZKI:

Godzina 7 i 10 rano: Wycieczka autobusami do Żabiego. Punkt zborny obok stacji kolejowej. Cena przejazdu w obie strony 5 zł. Wyjazd z Żabiego do Worochty tegoż dnia o godz. 15-tej. Zgłoszenia na wycieczkę do Żabiego należy składać w „Orbisie” do dnia 3 lipca b. r. Ilość miejsc ograniczona.

W Żabiem zwiedzanie wystawy, okolicy oraz liczne imprezy ludowe.

Godz. 10.30 rano: Odjazd kolejki leśnej z tartaku w głąb Czarnohory do Rezerwatu Przyrody. Odjazd kolejki leśnej z powrotem do Worochty o godz. 18 tegoż dnia.

Dla uczestników wycieczki, pragnących zwiedzić szczyt Kostrzycy 1585 m., znany z pięknej panoramy na Czarnohorę, wyjście z Zawojeli. Odjazd kolejki leśnej z Zawojeli o godz. 18.15. Cena przejazdu kolejką leśną w jedną stronę 1.60 zł. U podnóża Howerli zagospodarowane schronisko Pol. Tow. Tatrzańskiego.

Godz. 10.30 rano. Wycieczki turystyczne z Worochty. Punkt zborny obok stacji kolejowej.

I. Worochteński 1327 m. przez Doszczenzenkę 1022 m.

Powrót do Worochty o godz. 17.30.

II. Przełęcz Tatarska ok. 1000 m. przez Seredny.

Powrót do Worochty o godz. 18.30.

Na przełęczy zagospodarowane schronisko Pol. Tow. Tatrzańskiego.

W dniu 7 lipca b. r. odbędzie się w Worochcie przed południem o godz. 10-tej nabożeństwo w miejscowej cerkwi.

Wystawa i sprzedaż wyrobów ludowych w budynku obok starej kolonji wakacyjnej (odległej od dworca kolejowego o 150 mtr.).

O godz. 20-tej w sali T. S. L. w Worochcie przedstawienie oryginalne teatru huculskiego, poprzedzone prelekcją p. H. Gąsiorowskiego „O Huculszczyźnie” z przezroczami świetlnymi.

W dniu 7 i 8 lipca wystawy i sprzedaż wyrobów huculskich odbędzie się w Żabiem oraz w Jaremczu.

Niedziela dnia 8 lipca 1934 r.

Godz. 5.14: Wyjazd pociągiem normalnym z Worochty do Żeńca, skąd wycieczka turystyczna na Chomiak 1540 m. w Goranach. Odjazd powrotny z Żeńca pociągiem o godz. 13.30, powrót do Worochty o godz. 13.51.

Pod Chomiakiem na wysokości 1400 m. zagospodarowane schronisko Pol. Tow. Tatrzańskiego.

Godz. 7.00 rano: Odjazd wycieczki autobusem do Żabiego. Zgłoszenia, cena przejazdu, punkt zborny i t. p. jak dnia 7 lipca.

Godz. 7.00 rano: Odjazd kolejki leśnej z tartaku w Worochcie do Foreszczenki skąd wycieczki w głąb Czarnohory. Odjazd kolejki leśnej z powrotem do Worochty z Foroszczenki o godz. 13.00-ej. Cena przejazdu kolejką leśną w jedną stronę 1.60 zł. U podnóża Howerli zagospodarowane schronisko Pol. Tow. Tatrzańskiego.

Godz. 7.00 rano: Wycieczka na Mikulinę 1000 m. przez Perechrestne. Powrót z wycieczki do Worochty o godz. 12-tej.

Godz. 10 rano: Odbędzie się w Worochcie nabożeństwa w miejscowym kościele i cerkwi.

Godz. 13.00: Zabawa huculska (festyn) w Worochcie, połączona z rozmaitemi imprezami w charakterze ludowym. Teatr huculski. Konkursy strojów huculskich, orkiestr i t. p. O godz. 16-tej rozdanie nagród za najpiękniejszy strój, za najlepszy zespół muzyczny i t. p.

Od godz. 15-ej do 17-ej zawody konne huculskie.

Godz. 17: Zakończenie „Święta Huculszczyzny”.

W Żabiem, w dniu 7 i 8 lipca, oprócz wystawy wyrobów huculskich, odbędzie się szereg imprez ludowych, ilustrujących miejscowy folklor oraz wycieczki, przechadzki krajoznawcze po okolicy Żabiego.

Wycieczki w dniach 7 i 8 lipca prowadzą członkowie Pol. Tow. Tatrzańskiego. Informacje w biurze wycieczkowym obok dworca kolejowego.

Udział we wszystkich wycieczkach w dniu 7 i 8 lipca bezpłatny.

Uwaga: W dniu 6 lipca nastąpi uroczyste poświęcenie schroniska imienia Dr. Orłowicza pod Chomiakiem w Gorganach.

Punkt wyjścia przystanek kolejowy w Żeńcu.

Dnia 8 lipca Zjazd Plakietowy na Huculszczyznę. Meta godz. 10-ta — Worochta; rozdanie nagród i plakiet w Żabiu godz. 15-ta.

Przez cały czas trwania Święta Huculszczyzny urzędować będzie na dworcu w Worochcie Biuro Informacyjne Komitetu Organizacyjnego Święta Huculszczyzny, które udzielać będzie informacji, przydzielać kwatery, organizować przejazdy do Żabiego, sprzedawać karty wstępu, oraz informować o wycieczkach górskich.

Za 5 zł. podróżny, udający się na Święto Huculszczyzny, dostaje kartę uczestnictwa w biurze „Orbis”, które upoważnia do otrzymania zniżki kolejowej, bezpłatnego otrzymania karty wstępu na imprezy Święta Huculszczyzny, propagandowego przewodnika „Z okien wagonu Delatyn — Worochta”, oraz broszurki z programem święta.

Zjazd w Jaremczu w sprawie gospodarki turyst. w Karpatach.

Około 200.000 ludzi rocznie korzysta z uzdrowisk i letnisk na terenach Karpat i Podkarpacia. Piękne, pokryte lasami iglastymi i łąkami tereny górskie, odgrywają rolę płuc Polski. Nic więc dziwnego, że sprawy związane z gospodarką turystyczną, uzdrowiskową w Karpatach są przedmiotem szczególnego zainteresowania zarówno czynników państwowych jak i społecznych.

W ciągu ostatnich kilku lat odbyły się już dwa zjazdy poświęcone naszym górcom. Ostatnio, w dniach 8 i 9 czerwca obradował w Jaremczu Zjazd Turystyczny, poświęcony całokształtowi spraw związanych z gospodarką turystyczną w Karpatach.

Zjazd otworzył i zagaił obrady Wiceminister Komunikacji Bobkowski, który powołał do Prezydium pp. Wicewojewodę Czerwińskiego, Wicedyr. D. O. K. P. Stanisławów — Kałuskiego, prof. Goetla, prof. Klemensiewicza i prof. Sabatowskiego.

P. Wiceminister powitał licznie przybyłych przedstawicieli ministerstw, instytucji i towarzystw społecznych podkreślając, iż referaty ich i przemówienia dostarczą Ministerstwu Komunikacji cennych wskazówek, ułatwiających przeprowadzenie racjonalnej gospodarki turystycznej w Karpatach. Następnie p. Wiceminister powierzył przewodnictwo Zjazdu p. Naczelnikowi Wydziału Turystyki M. K. St. Podworskiemu.

Zjazd powołał komisje: komunikacyjną, turystyczną, uzdrowiskową i wnioskową.

Przed południem 8 czerwca obradowały komisje turystyczna i uzdrowiskowa, po południu również i komisja komunikacyjna. Wygłoszono szereg referatów i zgłoszono liczne wnioski. Na posiedzeniu komisji komunikacyjnej był obecny Wiceminister Komunikacji Piasecki.

Nazajutrz, obok wyżej wspomnianych komisji, obradowała jeszcze komisja wnioskowa, która przygotowała wnioski na wieczorne, plenarne posiedzenie.

Na posiedzeniu plenarnem uchwalono wnioski uzgodnione na komisji wnioskowej i postanowiono zwrócić się do Min. Komunikacji o wydrukowanie obszernego protokołu obrad, poczem p. Naczelnik Podworski wygłosił przemówienie, w którym oświadczył, że zarówno treść wygłoszonych referatów jak i uchwalone wnioski będą przedmiotem starannych i sumiennych rozważań czynników kompetentnych. Na zakończenie Przewodniczący podziękował zebranym za żywy i wysoce aktywny udział w obradach i zamknął obrady Zjazdu.

W niedzielę, 10 czerwca, większość uczestników Zjazdu odbyła wycieczkę do Żabiego — olbrzymiej wioski huculskiej, rozrzuconej na przestrzeni kilkuset kilometrów kwadratowych.

Liczne wnioski, uchwalone na Zjeździe, podzielić można na kilka grup. Omówimy na początku wnioski w sprawach komunikacyjnych. O innych wnioskach pomówimy w następującym numerze Biuletynu.

Na zakończenie Zjazd uchwalił wysłać następującą depeszę do p. Ministra Komunikacji:

Pan Minister Komunikacji
Inż. M. Butkiewicz

Warszawa.

Zjazd turystyczny, obradujący w Jaremczu przesyła Panu Ministrowi wyrazy gorącego podziękowania za zwołanie Zjazdu, uprasza o udzielenie poparcia postulatowi Zjazdu, oraz zapewnia o gotowości zrzeszonego świata turystycznego do najdalej idącej współpracy z Ministerstwem Komunikacji.

Prezydium Zjazdu: Stefan Podworski — przewodniczący, Wicewojewoda Czerwiński, dr. Goetel, dr. Kaden, dyr. Kałuski, dr. Klemensiewicz, dr. Sabatowski.

Wnioski w sprawach komunikacyjnych.

Zjazd stwierdził konieczność wprowadzenia pewnych poprawek w istniejących rozkładach jazdy i zwrócił się do Ministerstwa Komunikacji z prośbą o wydanie zarządzeń, aby wszystkie Dyrekcje Okręgowych Kolei Państwowych zasięgały, przy układaniu planu rozkładu jazdy, opinii sfer turystycznych. Przechodząc do konkretnych zagadnień, Zjazd zwrócił się z apelem do władz kolejowych, aby przy układaniu rozkładów jazdy do miejscowości turystycznych w Karpatach Wschodnich trzymano się zasady, aby turysta mógł w ciągu jednego dnia dojechać do danej miejscowości, odbyć całonocną wycieczkę i wrócić wieczorem do miasta.

Pozatem Zjazd zaznaczył, iż uważa za pożądane jaknajrychlejsze przystąpienie do budowy linii kolejowych: Nowy Targ — Szczawnica, Kraków — Mszana Dolna, Maków — Zawoja, Tarnów — Marcinkowice, Stróże — Wysowa, Głabcze — Zwardoń. Poza tem Zjazd prosi Min. Komunikacji, aby przy opracowywaniu programu rozbudowy sieci kolejowej, uwzględniło potrzebę budowy linii kolejowych: Kołomyja — Kosów — Kuty, Stanisławów — Porohy, Nadwórna — Rafajłowa, Broszniów — Osmołoda (względnie Chodorów — Osmołoda) i Wygoda — Ludwikówka.

Zjazd uważa za pożądaną dla rozwoju ruchu letniskowego na Podhalu i Orawie budowę linii kolejowej Zakopane — Kościeliska — Witów — Chochołów z przedłużeniem z Czarnego Dunajca przez Jabłonkę na Orawie i Orawkę do Chabówki.

Zabierając głos w sprawach, związanych z usprawnieniem ruchu kolejowego na już istniejących liniach, Zjazd domagał się motoryzacji lub elektryfikacji na kilku ważnych pod względem turystycznym odcinkach.

Zjazd stwierdził również, że niektóre stacje kolejowe, w bardzo ważnych pod względem turystycznym punktach (Sławsko, Ławoczne, Sianki), pozostawiają wiele do życzenia, zarówno pod względem zewnętrznego wyglądu jak i urządzeń wewnętrznych. Stacje te winny być jak najprędzej przystosowane do wymogów masowego ruchu turystycznego.

Skromniejsze znacznie były życzenia Zjazdu w zakresie budowy nowych stacji i przystanków kolejowych. Zjazd domagał się tylko otwarcia przystanku kolejowego Olcza, położonego 3 km. na południe od Poronina, przy budce kolejowej, w miejscu gdzie od szosy Zakopane — Poronin zbacza droga jezdna na Olczę oraz przystanku kolejowego Beskid, w

punkcie za stacją Ławoczne, w bardzo ważnym ośrodku narciarskim.

W dziedzinie zniżek kolejowych Zjazd domagał się przywrócenia indywidualnych zniżek turystycznych, uzdrowskich ulg powrotnych i wycieczkowych biletów powrotnych. Poza tem Zjazd uznał za pożądane, aby mieszkańcy miejscowości prowincjonalnych, z których nie mogą wychodzić pociągi popularne, mieli możność dojazdów do stacji wyjścia tych pociągów po cenach odpowiednio zniżonych, podobnie jak w roku ubiegłym. Zjazd wyraził przekonanie, że pociągi popularne nie powinny być odwoływane. W razie zgłoszenia się zbyt małej liczby uczestników nie należy pociągów odwoływać, lecz przewieźć zgłoszonych, w miarę możności, pociągami normalnymi, względnie wagonami motorowymi albo też małemi kilkuwagonowymi pociągami przy użyciu parowozów lekkiego typu. Zjazd jest również zdania, że rozkłady jazdy pociągów popularnych należy tak układać, aby pobyt na miejscu wycieczki nie był nieproporcjonalnie krótki w stosunku do czasu jazdy koleją.

Jeżeli chodzi o istniejące już karpackie kolejki wąskotorowe, to Zjazd uznał za pożądane uruchomienie dla ruchu turystycznego i osobowego istniejących kolei wąskotorowych, w pierwszym rzędzie na liniach: Worochta — Foroszczenka, Nadwórna — Rafałowa, Broszniów — Osmołoda — Jala, Wygoda — Ludwikówka — Świeca. Również celowe — zdaniem Zjazdu — byłoby wprowadzenie ruchu osobowego na innych leśnych kolejkach w Karpatach Wschodnich, a mianowicie na linii: Mikuliczyn — Polanica, Broszniów — Perehińsko — Porohy, Broszniów — Suchodół z odgałęzieniem do Ilemni, Bolechów — Polanica, Skole — Korostów — Butywna, Synowódzko — Malmansahl, Sokoliki — Ustrzyki Górne.

W dziedzinie komunikacji lotniczej Zjazd prosi czynniki kompetentne o zaprowadzenie komunikacji lotniczej między Zakopanem i Krynica a większymi miastami Polski.

W dziedzinie drogowej Zjazd uważa za pożądane opracowanie planów komunikacyjnych dla poszczególnych rejonów Karpat, na wzór planów opracowanych już przez komisję dla spraw regionalnych Podhala. Zjazd zwrócił się poza tem do Ministerstwa Komunikacji z prośbą o dotrzymanie za wszelką cenę minimalnego programu przebudowy dróg. Zjazd uważa za konieczne ułożenie kilkuletniego programu

prac nad poprawą i rozbudową dróg w Karpatach i do Karpat i apeluje do władz, aby do przyszłego budżetu państwowego wstawiły odpowiednie dotacje na rozbudowę sieci drogowej. Zjazd stwierdził, że przyznane obecnie kredyty na budowę dróg na Huculszczyźnie są za szczupłe i nie będą mogły rozwiązać w najbliższym czasie aktualnej kwestji komunikacji autobusowej, zwłaszcza tej, która ma łączyć serce Huculszczyzny — Żabie — z Worochtą oraz Kosowem i Kołomyją.

W przyszłym planie rozbudowy sieci dróg w Karpatach Wschodnich należy — zdaniem Zjazdu — uwzględnić takie drogi, które będą łączyły ze sobą sąsiednie doliny rzek, co umożliwi stworzenie prawdziwie turystycznego, górskiego szlaku samochodowego, biegnącego wzdłuż gór. Powstanie takiego szlaku przyczyni się do racjonalnego zabudowania naszych Karpat pod względem uzdrowskim i letniskowym.

Ponadto Zjazd domagał się urzeczywistnienia niektórych niezrealizowanych dotychczas postulatów drogowych poprzednich zjazdów turystycznych z 1929 i 1931 roku.

Jeżeli chodzi o sprawy autobusowe, to Zjazd uważa za wskazane rozwinięcie ruchu autobusowego dla potrzeb turystyki i postawienie go na odpowiednim poziomie.

Następnie Zjazd powziął następującą uchwałę:

„Zjazd wyraża uznanie Ministerstwu Komunikacji z powodu wprowadzenia komunikacji autobusowej P. K. P. i uwzględnienia narazie liniami autobusowymi P. K. P. Zakopanego, Krynicy, Szczawnicy i Rabki“.

Poza tem Zjazd uznał za pożądane, aby przy rozszerzeniu sieci autobusów P. K. P. zostały uwzględnione linje: st. kolejowa Iwonicz i Rymanów — Zakłady kanielowo tej nazwy; Kołomyja — Kosów — Kuty z odgałęzieniem, w razie poprawy szosy, z Kosowa do Żabiego; Delatyn — Żabie oraz po poprawieniu szosy — z Worochty do Żabiego; Worochta — Delatyn — Kołomyja — Zaleszczyki; Skoczów — Wisła — Kubalonka — Istebna — Żywiec; Kraków — Zawoja lub choćby Maków — Zawoja; Chabówka — Orawka — Jabłonka.

Rozkłady jazdy wszystkich linii autobusowych, państwowych i koncesjonowanych, winny być wydrukowane na stacjach kolejowych, urzędach pocztowych i w oddziałach biur podróży obojętnego rejonu.

Walory klimatyczne Karpat Wschodnich.

(streszczenie referatu doc. Sabatowskiego wygłoszonego na Zjeździe w Jaremczu).

Karpaty Wschodnie, oddalone już bardzo od Atlantyku i wystawione na działanie wpływów ładu wschodnio-europejskiego, mają inny klimat niż Karpaty Zachodnie i Tatr. Różnica zaznacza się w tem, że Karpaty Wschodnie mają mniej opadów deszczowych i śniegowych i cieplejsze lato. Nagrzewanie się ziemi i powietrza jest bardzo szybkie. Latem już około g. 10-ej rano ciepłota powietrza zbliża się do maximum dziennego. Dzięki temu nagrzewają się też szybko wody rzeczne, płynące szerokimi łozyskami. Stąd też rzeki te nadają się do kąpieli jeszcze na bardzo znacznych wzniesieniach, np. w Czarnym Czeremoszu na wysokości 1.000 mtr. nad poziomem morza, oczywiście w dni

połgodne. Jest to niezmiennie cenna właściwość tych okolic, wyzyskiwana już obecnie przez obozy letnie i turystów.

Wysoka ciepłota dnia letniego tłumaczy się też niezwykłym zasięgiem uprawy rolniczej na Huculszczyźnie. Kukurydza dojrzeva w zacisznych dolinach jeszcze na wysokości 850 do 925 mtr. n. p. morza, pszenica nawet na 1.000 mtr., a jęczmień, owies i ziemniaki na 1.400 mtr. Stąd też góry te są silnie zaludnione, a osady góralskie sięgają na słonecznych stokach do 1.500 m. n. p. m., a zatem na wysokościach takich jak słynne Leysin i Davos w Alpach Szwajcarskich.

Z chwilą gdy budujące się w górach huculskich wysokogórskie drogi dojdą do tych okolic, będzie można pomyśleć o stacjach letniskowych i leczniczych na wzór szwajcarskich. Jako teren narciarski i taternicki, uznana jest już dziś grupa Czarnohory, a położona u jej stóp Worochta, jest ośrodkiem sportowo-letniskowym i stacją klimatyczną. Niższe odcinki tych gór, bogate w ciepłe rzeki, dać mogą pas kąpielowych z doskonałą aprowizacją w jarzyny i owoce na miejscu. Słyną z tego dziś Kuty, Kosów i nieco już wyżej leżące Jaremcze.

Koniecznem jest systematyczne mierzenie ciepłoty wód rzecznych porą letnią przez szereg lat celem wyznaczenia dla każdej rzeki strefy kąpeli cieplejszych i chłodniejszych oraz sezonu kąpielowego. Już dziś ilość gości kąpielowych ocenia się na kilkanaście tysięcy rocznie przy niewyzyskiwaniu wielu okolic. Jako strefa kąpielowa stoi więc Huculszczyzna obok naszego wybrzeża morskiego i ma piękną przyszłość. Wody mineralne tych gór (solaniki, siarczanki i szczawy) są dziś jeszcze prawie zupełnie niewyzyskiwane i wejdą napewno w plan gospodarczy rozwoju tej krainy.

KALENDARZ TURYSTYCZNY.

Na czoło wszystkich imprez organizowanych w tym okresie wybija się **Święto Morza**, które będzie obchodzone w całej Polsce 29 czerwca, przyczem naturalnie główne uroczystości odbędą się w Gdyni. Również na wielką skalę przygotowane jest **Święto Huculszczyzny** w dnia 6, 7 i 8 lipca, w czasie którego główne uroczystości mają być skoncentrowane w Worochcie (7 lipca), w Żabiem (8 lipca).

Sezon wyścigów konnych trwa nadal w Warszawie, we Lwowie, w Katowicach i w Wilnie. W Wilnie letni sezon wyścigów konnych rozpoczął się dopiero 24 czerwca. Wyścigi są przewidywane w niedziele, święta i czwartki. To samo ma miejsce w Katowicach. Zarówno w Warszawie, jak i we Lwowie wiosenny sezon wyścigowy zostanie zamknięty w niedzielę 8 lipca. Ważniejsze biegi podajemy poniżej.

Szczegółowy kalendarz obejmuje następujące imprezy.

Gdynia, 29, 30 czerwca, Święto Morza. Motocyklowy jazd plakietowy z całej Polski.

Poznań, 29, 30 czerwca i 1 lipca, ogólnopolski zlot Sokoli.

Warszawa, 1 lipca, wyścigi konne, biegi o nagrodę jubileuszową, oraz 14 pułku ułanów Jazłowieckich.

Kalwaria Zebrzydowska, 1 lipca, otwarcie Targów Kalwaryjskich na meble, które potrwać do końca sierpnia.

Karpacz Wschodnie, 6 lipca, poświęcenie schroniska Pol. Tow. Tatrzańskiego im. dra Orłowicza pod szczytem Chomiaka (1544 m) koło Tatarowa.

Żabie, Worochta, 7 — 8 lipca, Święto Huculszczyzny.

Warszawa, 7 lipca, wyścigi konne bieg o nagrodę Ministra Rolnictwa.

Huculszczyzna, 7 lipca, obchody Iwana-Kupały. Święto o tradycjach pogańskich, okres wróżb i przepowiedni. Wyprawy Huculów na Czarnohorę po zioła lecznicze i wróżbiarskie. Gusa dziewcząt o zamążpójściu. W ruinach „Skit Maniawski” odpust huculski z tradycjami pogańskich obchodów Kupały.

Ułaskowce (Podole), 7 — 10 lipca, doroczny odpust i jarmark podolski na konie, stroje ludowe podolskie.

Warszawa, 7 — 8 lipca, lekkoatletyczne mistrzostwa Polski kobiet.

Poznań, 7 — 8 lipca, lekkoatletyczne męskie mistrzostwa Polski.

Gdynia, 8 lipca, rozpoczęcie tygodnia lotniczego, który potrwa do 14 lipca.

Warszawa, 8 lipca, wyścigi konne, handikapy Kordjana i Chambery (zakończenie sezonu wiosennego).

Wilno, 8 lipca, wyścigi konne, bieg steeple-chase o nagrodę Marszałka Piłsudskiego.

Poznań, 8 lipca, wiosłarskie regaty międzyklubowe na jeziorze Witobelskiem.

Gdynia, 9 — 15 lipca, mistrzostwa tenisowe polskiego morza.

W okresie tym przynada kilka świąt, które są okresem popularnych odpustów. Jednym z tych świąt jest przypadające 29 czerwca święto Piotra i Pawła. Prócz wspomnianego już odpustu w Wilnie na Antokolu, odbywają się w tym dniu większe odpusty w **Kalwarji Zebrzydowskiej** (przy udziale około 40.000 pielgrzymów) w **Częstochowie**, w **Tyńcu k/Krakowa**, (odpust w ruinach opactwa Benedyktynów), w **Pszowie** na Śląsku, w **Milatinie** w woj. tarnopolskiem, w **Łęcznej** koło Lublina, (ładne stroje ludowe tamtejszych okolic), wreszcie w **Jaworowie** na Huculszczyźnie odpust gr. katolicki. W kilka dni później 2 lipca przypada uroczystość M. B. Anielskiej. W dniu tym odbywają się duże odpusty w **Kalwarji Zebrzydowskiej** przy udziale około 50.000 górali, w **Kalwarji Paclawskiej** k. Przemyśla, w Łasku k. Łodzi, w Borku k. Jarocina (woj. poznańskie), w Wilnie (Ostra Brama), w Podkamieniu k. Brodów, w Łyse (woj. białostockie), gdzie można oglądać piękne stroje kurpiowskie, w Krasnobrodzie i Wożuczynie w okolicach Tomaszowa Lubelskiego, wreszcie w **Ottyni** k. Kołomyji odbywa się odpust gr. katolicki (stroje ludowe pokuckie). 7 lipca w dniu św. Jana według obrządku gr. kat. (Iwana) odbywa się kilka dużych odpustów na **Huculszczyźnie** godnych widzenia ze względu na stroje ludowe. W b. roku przypadną one w okresie Święta Huculszczyzny. Należą tu w szczególności odpusty w **Kosowie**, **Białoberecze**, **Pistyniu**, oraz wspomniany już wyżej odpust w ruinach **Skitu Maniawskiego** k. Sołotwiny. Wreszcie 10 lipca odbędzie się w **Bilczu Złotym** na Podolu nad Seretem, miejscowości słynnej ze swych ogromnych jaskiń, odpust i jarmark (podolskie stroje ludowe).

Z POLSKICH LINIJ LOTNICZYCH.

Z dniem 1 maja b. r. wprowadzony został na naszych liniach lotniczych letni rozkład lotów, według którego samoloty kursują:

Codziennie (nie wyłączając niedziel) na liniach:

Warszawa — Gdynia, Gdańsk,

Warszawa — Poznań — Berlin (w Berlinie bezpośrednie połączenie lotnicze z Amsterdamem, Londynem, Kopenhagą, Paryżem i t. d.).

Warszawa — Kraków,

Warszawa — Lwów,

Warszawa — Katowice.

W poniedziałki, środy i piątki na liniach:

Kraków — Brno — Wiedeń (w Wiedniu bezpośrednie połączenie lotnicze z Belgradem, Budapesztem, Genewą, Rzymem, Wenecją, Zurichem i t. d.).

Warszawa — Wilno — Ryga — Tallin (w Tallinie bezpośrednie połączenie lotnicze z Helsinkami, Leningradem, Stockholmem i t. d.).

Lwów — Czerniowce — Bukareszt.

Saloniki — Sofja — Bukareszt.

We wtorki, czwartki i soboty na liniach:

Wiedeń — Brno — Kraków (w Wiedniu bezpośrednie połączenie lotnicze z Belgradem, Budapesztem, Genewą, Rzymem, Wenecją, Zurichem i t. d.; w Krakowie zaś z Warszawą).

Talin — Ryga — Wilno — Warszawa (w Tallinie bezpośrednie połączenie lotnicze z Helsinkami, Leningradem, Stockholmem i t. d.).

Bukareszt — Sofja — Saloniki (w Salonikach bezpośrednie połączenie lotnicze z Atenami).

Rozkład lotów ważny od 1 maja do 31 sierpnia 1934 r.

Samoloty kursują codziennie (również w niedziele).

C Z A S L O K A L N Y	o. 15.30 p. 17.30	WARSZAWA GDYNIA, GDAŃSK	p. 10.00 o. 8.00	C Z A S L O K A L N Y
	o. 10.50 p. 12.50 o. 13.00 p. 14.30	WARSZAWA POZNAŃ POZNAŃ BERLIN	p. 19.00 o. 17.10 p. 17.00 o. 15.35	
	o. 16.00 p. 17.50	WARSZAWA KATOWICE	p. 9.50 o. 8.00	
	o. 6.30 p. 8.15 o. 8.35* p. 10.30* o. 10.40* p. 11.30*	WARSZAWA KRAKÓW KRAKÓW BRNO BRNO WIEN	p. 19.05 o. 17.20 p. 16.55** o. 15.00** p. 14.50** o. 14.00**	
	o. 7.00* p. 9.40* o. 10.05* p. 13.35* o. 14.05* p. 15.55*	WARSZAWA WILNO WILNO RYGA RYGA TALLINN	p. 17.15** o. 14.35** p. 14.10** o. 12.40** p. 12.10** o. 10.20**	
	o. 10.15 p. 12.30 o. 12.55* p. 15.30* o. 15.50* p. 18.50* o. 7.00** p. 9.00** o. 9.25** p. 11.10**	WARSZAWA LWÓW LWÓW CERNAUTI CERNAUTI BUCURESTI BUCURESTI SOFIJA SOFIJA THESSALONIKI	p. 13.50 o. 11.35 p. 11.10** o. 10.35** p. 10.15** o. 7.15** p. 18.50* o. 16.50* p. 16.25* o. 14.40*	

Objaśnienia znaków: o. — odlot, p. — przylot.

* — samoloty kursują tylko w poniedziałki, środy i piątki.

** — „ „ „ we wtorki, czwartki i soboty.

P. L. L. „LOT” przewożą pasażerów i ich bagaż bezpłatnie do lotnisk i z lotnisk samochodami z wyjątkiem Berlina, Gdańska, Rygi i Tallina, gdzie między lotniskami a śródmieściem utrzymywana jest dogodna komunikacja (metro, tramwaje i t. p.).

Schroniska na terenie m. st. Warszawy.

Świeżo wydany Informator o szkolnych schroniskach wycieczkowych podaje szereg pożytecznych informacji. Podajemy garść wiadomości o schroniskach na terenie st. m. Warszawy. (Red.).

Schroniska szkolne:

Państwowe Gimnazjum im. Stefana Bato-
rego ul. Myśliwiecka 6, Tel. 9.24-22 . 100 łóżek

Schronisko ma oddzielne pomieszczenie. Łóżka z materacami i pościelą. Kuchenka gazowa. Ogrzewanie centralne. Oddzielne sale dla dziewcząt. Opłata za nocleg od osoby 1 zł. (W miesiącach zimowych tylko za uprzednim zgłoszeniem i dopłatą za opał).

7-kl. publiczna szkoła powszechna Nr. 186
im. Marszałka Józefa Piłsudskiego —
ul. Czerniakowska Nr. 128, Tel. 9.35-03 40 „

Schronisko urządza się w sali robót,
w jadalni i świetlicy. Łóżka z matera-
cami. Opłata za nocleg 50 gr.

7-kl. publiczna szkoła powszechna Nr. 188,
ul. Grójecka Nr. 93 . 40 „

Schronisko urządza się w izbach lek-
cyjnych lub w poczekalni. Opłata za
nocleg 50 gr.

Szkolna przystań wioślarska ul. Wioślarska
Nr. 10 (na lewym brzegu Wisły, po-
wyżej mostu im. Ks. Józefa Poniatow-
skiego) . . . 10 łóżek

Schroniska dla wycieczek wodnych.
Łóżka z materacami.

Schronisko i internat dla kursów nauczy-
cielskich i inspektorskich przy ul. Mar-
szałkowskiej Nr. 4, V piętro (telefon
921-54) — kierowniczką p. L. Rud-
nicka . . . 50 „

Dostępne w okresie feryj. Opłata za
nocleg od osoby 2 złote.

Schroniska społeczne:

Gospoda dla młodzieży przyjezdnej w gim-
nazjum pod wezwaniem św. Wojcie-
cha przy ul. Hortensji Nr. 2 . . . 40 miejsc

Zamówienia na dwa tygodnie przed
zamierzonym wyjazdem zgłaszać do
Dyrekcji gimnazjum. Opłata za łóżko
z pościelą 2 zł za pierwszą noc, za na-

stępne po 1 zł z całą swoją pościelą (poszewka, prześcieradło, podpinka z agrałkami) po 50 gr za noc.

Bursa Związku Nauczycielstwa Polskiego, Wybrzeże Kościuszkowskie Nr. 35 (wejście od ul. Dobrej Nr. 6) . . . 100 łózek

Przyjmowane są wycieczki młodzieży szkolnej i nauczycielskie prowadzone przez nauczycieli-członków Związku Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Opłaty za noclegi wynoszą:

- 1) dla młodzieży szkolnej 50 gr za nocleg bez pościeli;
- 2) dla starszych — 75 gr na nocleg bez pościeli;
- 3) nocleg z pościelą 2 zł za pierwszą noc, 1 zł za każdą następną.

Uczestnicy wycieczek korzystać mogą z pełnego lub częściowego wyżywienia. Całodzienne utrzymanie wynosi 2 zł 50 gr.

Schronisko noclegowe Magistratu m. st. Warszawy w szkole powszechnej Nr. 194 ul. Leszna Nr. 109. Czynne przez cały rok, mieści się w dwu salach, zaopatrzone w 50 łózek z pościelą. Opłata za nocleg 1 zł 25 gr. Szkoły mogą uzyskać zniżkę. Zgłoszenia do

Wydziału Oświaty i Kultury Magistratu m. st. Warszawy, ul. Koszykowa 9. Schronisko Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego ul. Karowa Nr. 31 . . . 20 łózek

Opłata za nocleg od osoby 2 zł 50 gr. Gospodarz: Biuro Pol. Tow. Krajoznawczego.

Biuro Turystyczne Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego dostarcza przewodników, autokary, noclegi, wyżywienie, bilety ulgowa do teatrów i kin oraz udziela informacji co do zwiedzania — adres: Warszawa, ul. Karowa 31, Tel. 6.42-50.

Ognisko Pracy Oświatowej, ul. Wolska 44 45 „

Schronisko otwarte cały rok, łóżka z pościelą i prześcieradłem. Opłata 2 zł za pierwszą noc, następne po 1 zł.

Hotel Emigracyjny na Powązkach — administrowany przez Syndykat Emigracyjny Sp. z o. o. (Warszawa, ul. Marszałkowska 124) przyjmuje również wycieczki, uczestników zjazdów i słuchaczy kursów, zapewniając im niedrogie i czyste pomieszczenie wraz ewent. całodziennym utrzymaniem. Na życzenie wypożycza dla celów wycieczkowych własne autobusy za niską opłatą.

Konkurs na afisz propagandowy „Zima w Polsce”.

Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji ogłosił konkurs otwarty na projekt afisza propagandowego „Zima w Polsce”, który ma być wydany w cyklu afiszów propagandowych Ministerstwa Komunikacji.

Tematem afisza może być stacja sportów zimowych, np. Zakopane, Krynica, Zwardoń, Worochta, Wisła i t. p.

Treść rysunku (maksymalnie czterobarwnego) może być dowolna, lecz zrozumiała dla najszerszych warstw, pozostająca w pamięci i wzbudzająca chęć zobaczenia stacji lub terenów sportów zimowych w Polsce.

Na afiszu należy zamieścić napisy: *P o l s k a*, *P o l a n d*, *P o l e n*, *P o l o g n e* „Zima w Polsce”, które to wyrazy, zależnie od kompozycji, mogą być umieszczone obok siebie lub rozdzielone. Litery napisów winny być tak duże, aby je można było czytać zdala. Napisy mają być umieszczone poziomo, nie pionowo.

Wielkość plakatu określona jest na 70 × 100 cm.

W konkursie mogą wziąć udział obywatele polscy oraz Polacy bez względu na obywatelstwo.

Nagród wyznacza się trzy: I — 700 zł, II — 500 zł, III — 300 zł.

Ministerstwo Komunikacji zastrzega sobie poza tem prawo zakupu prac nienagrodzonych po 150 zł, dla celów reprodukcji. Natomiast autorom nagrodzonych prac za prawo reprodukcji specjalne honoraria

płatne nie będą. Projekty nagrodzone, lub zakupione stają się własnością Ministerstwa Komunikacji.

Prace konkursowe należy składać lub nadsyłać pocztą w tekach, nie w rolach, z napisem: „Praca konkursowa na plakat „Zima w Polsce”, do Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji, Nowy Świat 14.

W opakowaniu może się znajdować tylko jeden projekt i jedna koperta zapieczętowana, z nazwiskiem i adresem autora. Każdy projekt otrzyma numer porządkowy zgłoszenia. Numer ten będzie zarazem znakiem projektu; pozatem żadnych znaków ani godeł nie należy umieszczać.

Termin nadsyłania prac upływa z dniem 11 sierpnia r. b. Po tym terminie żadne prace przyjmowane nie będą.

Prace konkursowe nienagrodzone będą zwracane autorom do dn. 15 września 1934 r. Prace nieodebrane do tego terminu stają się własnością Ministerstwa Komunikacji. Członków sądu konkursowego w liczbie 5-ciu wyznaczy Naczelnik Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji.

Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji zastrzega sobie prawo urzędzenia wystawy ze wszystkich nadesłanych na konkurs prac.

Warunki konkursu można otrzymać codziennie w godzinach 12 — 14 w kancelarii Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji, Warszawa, ul. Nowy Świat 14.

Kronika turystyczna.

Zamierzenia D. O. K. P. Wilno w letnim sezonie turystycznym.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Wilnie w nadchodzącym sezonie letnim organizować będzie pociągi popularne w następujących relacjach:

1) do puszczy białowieskiej w drugiej połowie czerwca,

2) do Worochty na Święto Huculszczyzny i w drugiej połowie lipca — do Gdyni.

Pozatem D. O. K. P. Wilno zamierza zorganizować cały szereg pociągów campingowych, a mianowicie: do Trok, Podbrodzia i Druskienik.

Wyjazd do Trok koleją będzie pierwszą tego rodzaju imprezą, gdyż w roku bieżącym w połowie maja nastąpiło otwarcie specjalnego przystanku kolejowego.

Stały pociąg wycieczkowy do Kobylnik.

W okresie letnim, t. j. od 3 czerwca do 27 sierpnia 1934 r. na linii Wilno — Kobylniki (jez. Narocz) kursuje stały pociąg wycieczkowy, uruchamiany w niedziele i dni świąteczne.

Odjazd z Wilna odbywa się o godz. 6 min. 30 rano, przyjazd do Kobylnik (jez. Narocz) na godz. 10 m. 27. Spowrotem odjazd z Kobylnik — 18 min. 30. przyjazd do Wilna o godz. 22 min. 35.

Normalna opłata taryfowa za przejazd w jedną stronę wynosi 7 zł. 05 gr. Młodzież szkolna korzysta ze zniżki jak poprzednio, 70% według starej taryfy.

Wycieczkowicze, przyjeżdżający pociągami z Warszawy do Wilna, winni przyjeżdżać w dzień poprzedzający święto. Przejazd z Warszawy do Wilna w klasie III-ej pociągu osobowego kosztuje 19 zł. Wycieczki grupowe zabiegać mogą o zniżki taryfowe, zwracając się bezpośrednio do Departamentu Handlowo-Taryfowego Ministerstwa Komunikacji w Warszawie (ul. Chałubińskiego 4).

Nad jeziorem Narocz znajduje się schronisko Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, gdzie turyści i wycieczkowicze korzystać mogą po cenach przystępnych z noclegów i posiłków. Zarząd schroniska dysponuje całym szeregiem łódek i kajaków, które można wypożyczać dla przejażdżek po jeziorze.

Ochrona urządzeń turystycznych.

W pewnych okolicach naszego kraju, zwłaszcza na terenie Karpat Wschodnich, zdarzały się wypadki rozmyślnego, złośliwego niszczenia urządzeń turystycznych (tablic orjentacyjnych, znaków i t. p.). Pragnąc przeciwdziałać temu wandalizmowi Polskie Towarzystwo Tatrzańskie opracowało, w uzgodnieniu z Polskim Związkiem Narciarskim, projekt rozporządzenia, któreby wprowadzało sankcje karne przeciw winnym działalności przestępczej. Projekt, przyjęty jednomyślnie przez ostatni Zjazd Turystyczny w Jaremczu, został przedłożony p. Ministrowi Spraw Wewnętrznych; uznaje on urządzenia turystyczne i sportowe, jak schroniska, skocznie, ścieżki, tablice orjentacyjne, klamry, łańcuchy,

znakowania i t. p. za urządzenia użyteczności publicznej, poddane specjalnej ochronie prawnej. Za uszkodzenie tych urządzeń projekt przewiduje (w wypadkach niepodpadających ustawie karnej) w postępowaniu administracyjnym kary w wysokości od zł 2.— do zł 500.—, ewentualnie areszt do 30 dni.

WYCIECZKI AUTOBUSOWE.

Polskie Biuro Podróży „ORBIS” urządza w lipcu r. b. następujące wycieczki autobusowe:

Warszawa — Pojezierze Brodnickie — Gołub — Toruń — Ciechocinek — Włocławek — Płock — Czerwińsk — Warszawa. Wycieczka 6-dniowa, pierwsza połowa miesiąca.

Łódź — Góry Świętokrzyskie — Częstochowa — Łódź. Wycieczka 4-dniowa, pierwsza połowa miesiąca.

Katowice — naokoło Tatr (po stronie polskiej i czeskiej) Katowice. Wycieczka 6-dniowa, pierwsza połowa miesiąca.

Wycieczki odbywać będą podróże autobusami 20 lub 30 osobowymi. Noclegi — w hotelach lub lepiej urządzonych schroniskach.

WYCIECZKI PLANOWANE W LIPCU B. R.

Polskie Biuro Podróży „ORBIS” urządzi w lipcu r. b. wycieczki na:

Huculszczyznę — (10-dniowa, I-a połowa miesiąca, punkt zborny we Lwowie).

Ziemie Wschodnie (Puszcza Białowieska — Szlak Mickiewiczowski, Wilno — jez. Narocz — Druja — Pojezierze Braślowskie — Grodno — Pojezierze Suwalskie) — wycieczka 14-dniowa, pierwsza połowa miesiąca, punkt zborny w Warszawie.

Pińczyszczynę — (Brześć, Pińsk, Dawidgródek, Kanały, Prużana, Puszcza Białowieska) — wycieczka 14-dniowa, druga połowa miesiąca, punkt zborny w Brześciu.

Wycieczki te pomyślane są jako wycieczki piesze, z tem, że dłuższe, mniej ciekawe, odcinki przebywane będą koleją, autobusem lub furmanką.

KOLEGIUM MIĘDZYNARODOWYCH WYKŁADÓW AKADEMICKICH W GDYNI

Pod egidą Komisji Współpracy Międzynarod. profesorów i docentów prawa administracyjnego i nauk politycznych odbędą się w Gdyni wykłady od 15 lipca do 1 sierpnia b. r., w gmachu państwowej Szkoły Morskiej i w gmachu Instytutu Handlu Morskiego.

Program wykładów obejmuje cykl nauk administracyjnych i gospodarczych, oraz kultury narodów słowiańskich.

Opłata za wykłady wynosi 20 zł., względnie 30 złotych za wykłady w obu Instytutach. Uczestnicy mają zapewnione pomieszczenie z utrzymaniem w cenie 5 zł. dziennie i zniżki kolejowe.

Zgłoszenia uczestników należy nadsyłać na ręce dyr. prof. dra T. Hilarowicza, Warszawa, ul. Łowicka 51 m. 43.

Bliższych informacji udziela Biuro Kolegium: Warszawa, ul. Wspólna 54 m. 3.